

בעזהשי"ת

ביאור דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל
בענין עירובין ועוד

שבט תשס"ד

בעזה"י

Rabbi Shiah T. Director

1540 57th Street
Brooklyn, N.Y. 11219
(718) 435-2269

ישעיהו טוביה הלוי דירעקטאר

בתקופת לוקסי סל. תורת וניקוי ערבון ו"ח. בית לוי ב"ח.
תלת שמעוןא. סחור העסק. נחית בחסדך על סו חס"ס.
ומ"ל לפי אס דת ו"ח. ושד.

ג' דחווה"מ פסח תשס"ב

מע"כ הגאון הגדול מגדולי פוסקי דורינו שליט"א,

א

יש להעיר על מה שמפלפל בדברי האגרות משה. הלא ידוע לחכמי
תורה מדור הקודם, אם כי היה י"ש ומתמיד גדול, וצדיק תמים, זיע"א,
אין להתייחס ברצינות למש"כ בתשובותיו. כי אינו כלום בעינינו לכתוב
פסקים, נגד חכמי הדורות, ולהדפיסם בספר, דבר שלא ראינו בשום ספר
שו"ת.

שמעתי בשם הגאון ר"א הנקין זצ"ל, שאין להחשיב פסקיו, מפני
שאינו מעיין באחרונים. ומו"ר זיע"א, הגאון הגדול מכל בני דורו,
אמר הרכה פעמים לתלמידיו, שאין לעיין בספר שו"ת אגרות משה. הוא
היה מהרבנים הליטאים. אחות אביו התחתנה עם הגאון רב"ד זצ"ל, ר"מ
ישיבת קאמניץ. תלמידו הנאמן של ר' חיים הלוי מכריסק זצ"ל.
ובאמת כ"כ בהקדמה לטפרו אגרות משה. שאין לפסוק הלכות ממה
שכתב בספרו עד שיבדוק היטב דבריו. שהוא רק מלמד הלכות ולא פוסק.
עיין אריכות באגרות משה חלק ח' סימן ל"ח. שסומך על המעיין בספרו
שיבדוק היטב דבריו.

פעם אמרתי להגר"א חזן זצ"ל, ר"מ בישיבת תורה ודעת הרכה שנים,
מגדולי הדור, שחבר הרכה ספרים על ש"ס, אורות מש"כ באגרות משה
בענין מפולשים. שחקשה על הרמב"ן "מנלן להרמב"ן דבר זה שצריך
מפולשים", אכן לא פסק כדברי הרמב"ן. ואמר לי הגר"א חזן זצ"ל,
"דאס איז גלאט משוגע גרעס", להקשות כן על רבותינו הראשונים.
אמרתי כ"כ מפורש בסימן ק"מ. עיין עליו ואדאי יש לך הספר בבית.
השיב, ח"ו איבני מחזיק ספריו בביתי. זו הייתה גישת גדולי הדור
הליטאים לטפריו ופסקיו.

שמעתי מהגאון ר' שלום ווייס זצ"ל שחבר הרכה ספרים בהלכה וקבלה,
דעת תורה של מרן הגה"ק מטאטמאר זיע"א, היה שצריך להחרימו. אבל
כל הרבנים מהתאחדות הרבנים לא הסכימו לזה. על כן לא יצא הדבר
לפועל. דבר זה ידוע לזקני הרבני מהתאחדות הרבנים.

הכי יש עקמימות יותר ממה שכתוב בענין עירובין? הלכה
 כדברי המקיל בעירובין. ובה"מ אגרות משה, מחדש חומרות, לא
 נכתבו בשום פוסק, לא ראשון ולא אחרון, לאסור תיקון עירובין
 בברוקלין. וכ"כ מפורש בתשובה, ת"ד סימן פ"ז, פ"ח, שדבריו שלא כדברי
 האחרונים והש"ע. א"כ למה כתב פסקים כאלו? הכי יש ענין, לפסוק
 הלבנות, על פי חידושים שחידש נגד הש"ע והאחרונים?
 וכבר הארכתי בזה, כקונטרס דעת תורה, נדפס שבט הש"ס, וכעוד
 מקומות. והבאתי שם דברי הפוסקים. שחייב להתנהג על פי הקבלה
 מדורות.

כבר יש תחת ידו "קונטרס הטברה", ששלחתי. מכואר שם שכל האיטור
 נתפרסם בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, שאין לתקן עירובין בברוקלין,
 סקר וכזב. דעתו דעת תורה שאין למחות בגד מתקני עירובין. מ"מ
 נעשה בלבול גדול ממש"כ נגד הפוסקים. אם כי כתב איטור. אין שום חידוש
 על שו"א דט להתנהג על פי פסק דין זו נגד כל הפוסקים והש"ע. וכ"כ
 בתשובותיו בענין עיין עליהם.

על פי דרכי הוראה, נמסור לנו מגדולי הדורות, חובתו בקודש
 היה, לפסוק כדברי הש"ע וכל הפוסקים, ולא לחדש חידושים בענין.
 פעם אמרתי מש"כ להגר"א חזן זצ"ל. אמר "דאס איז גוטע תורה"
 לפלפולא, אבל א"א לאסור תיקון עירובין בשביל זה.
 לא ראינו בכל הדורות דברים כאלו מכותבי שו"ת. וכעוה"ר
 אלו שאינם מבינים דרכו בלכודים בדעות כוזבות.

ב

בענין מחיצות נמוכות בבית הכנסת, שהיתר נגד כל רכותינו גדולי
 הדורות זיע"א, ונגד מנהג ידוע בכל הפרוצות ישראל, מזמן מתן תורה,
 עשו מחיצה שלא יהיה אפשר לאנשים לראות הנשים. וכ"כ הרמב"ם
 בפירוש המשניות סוכה, שעשו תיקון גדול בבית המקדש, הוכב"א,
 ושמחינו בתיקונו, כדי שלא יהיה אפשר לאנשים לראות הנשים. כתב על זה
 באגרות משה שאינו מסתבר. הרי מסתב' היטב שכ"כ הרמב"ם. הכי אינו
 יודע הרמב"ם מה שמסתבר? רק בה"מ אגרות משה, רב כדור האחרון,
 הבין זה? פלא!

בתשובה, סימן צ' יו"ד ת"ד, היתר לבחור ובתולה הרוצים להכיר
 זה את זה לענין נשואין, להשכיר שני חדרים בבית אחד, אם גרים שם
 זוג אחד ואין חשש יחוד. השמעתם? מה יהיה כלילה כשהם ישנים?
 דבר זה לא נשמע בכל הדורות. הכי ראיתם דבר זה בשום ספר

שו"ת. הדברים נפלאים!

בענין מעשה מצות מילה. פסק הלכה למעשה שאין צריך לעשות פריעה כציפורין נגד כל חכמי הדורות והש"ע בלא פלוג. פלא איש שאין לו גבורת אנשים, שכרח מאשתו, ולא נתן גט. כאגרות משה (חלק אבן העזר סימן ע"ט) התיר אשתו בלי גט. נגד הגאונים ר' יצחק אלחנן זצ"ל (שו"ת עין יצחק אה"ע סי' כ"ד) והבית הלוי זצ"ל (סי' ג'). ידוע רב חלו של הגאון ר"י אלחנן זצ"ל להתיר עבונות. מ"מ אשה זו לא התיר. באג"מ הביא דבריהם וכתב פלפול ארוך נגדם. הכי לא ידעו גאונים הנ"ל מש"כ בתשובתו. אם כי לא ראו דבריו. **התורה** היהפחותה לפנייהם. והבינו כל פרט ופרט שיכולים לאמר בענין. מ"מ אשה זו לא התירו. פסקו להלכה שצריכה גט. עיין יעלת חן שער ג' סי' ל"ט, שדן אם תופסים קידושין ע"י מי שאין לו גבורת אנשים.

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל יצא מגדר כל חכמי ישראל, שטרחו להעמיד דבריהם כהש"ע ורוב חכמי ישראל. לא ראינו מחזה כזו בשום ספר שו"ת לחדש חידושים נגד כל חכמי ישראל והש"ע. רק בשו"ת אג"מ ראינו מחזה זה. לכתוב נגד הש"ע שדבריו נכתבו ברוח הקודש. וכל העולם חרדו ממנו ה' מאות שנים. מעשהג"ק לא היה כאן כששרפו ספרו ברחובות. כשיצא לאור חלק ראשון, מפני פסקים שם נגד חכמי הדורות. דבר לא נעשה מעולם עם שום ספר שו"ת.

2

ידוע, מרן הגאון ר"א קאטלר זצ"ל, התנגד לפסק דינו בענין מחיצות בבית הכנסת, וכן כל חכמי ישראל אז התנגדו לזה, ואסר עליו להדפיס תשובה זו. כי מתחילה הדפיס תשובתו בענין בקובץ תורני. אח"כ הודיעו להגרא"ק מדפוס בלשון שהוא מדפיס תשובה זו בספרו אגרות משה שהם מדפיסים. צלצל מרן הגאון ר"א קאטלר זצ"ל להגר"מ פיינשטיין זצ"ל, וצעק בקול מר, אמרתי לך שאסור להדפיס תשובה זו. השיב הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שיאמר לדפוס בלשון להוציא תשובה זו מספרו. אבל כבר היה לאחר המעשה. כי נגמר הדפסת הספר. ותשובה זו הוי בבית לדורות.

דבר זה שמעתי מחיים קאפלין, תלמיד ישיבת לייקווד, שהיה שם בשעת שצלצלו בבית הדפוס. חיים קאפלין הוא בנו של הרב קאפלין מיסד בית ספר לכנות בית יעקב.

מעשה שהיה, מרן הגר"א קאטלר זצ"ל כתב תשובה להתיר מכירת
קרקעות בשביעית באה"ק תובכ"א. ושלח התשובה להגאון רח"ע
מונכא זצ"ל לדעת חו"ד. השיב הגאון רח"ע זצ"ל, נראה שדבריו
נכונים, אבל היות שגאוני הדור אז, מהרי"ל דיסקין זיע"א,
ועוד מגאוני הדור אז זיע"א, אסרו מכירת קרקעות. אין להדפיס
התשובה. הרי אינה ממדת חכמים לצאת נגד גדולי הדורות מדורות
הקודמים. הגם שהיה מתירים אז. כ"ש כשאין שום מתיר. תשובה זו
היה תח"י בנו הגר"ש ז"ל. ולא נדפס.

ד

יש קבלה בידינו, הפסקים בש"ע הסכימו להם מתנים גדולי
תורה בדורו. עיין, מערכת בית יוסף, בספרו שם הגדולים.
בפסק דינו בענין עירובין, סי' פ"ח, כתב אולי יש להקל
כדברי המחבר בש"ע. שכתב שצריך ס"ר עובדים ככל יום כדי שיהיה
המקום רשות חרבים. ואין ב"מ כמה אנשים גרים בעיר. פלא!
אם כ"כ המחבר ודאי יש להתנהג כדבריו. נתקבלו ה' מאות שנים
בכל קהילות ישראל. ודבריו נכתבו ברוח הקודש. עיין דעת תורה,
שכט תש"ס, שהבאתי דברי הפוסקים כזה. וידוע דבר התומים, שאין
לאמר קים לי נגד המחבר בש"ע. שא"א בכוח האנושי לכתוב חיבור
כזה. והקב"ה אמר לקולמתו מה לכתוב.
מפלפלים בדברי האגרות משה, בלי להרגיש, שהמדובר ממי
שאינו מחשיב דברי גדולי הדורות והש"ע. צריכים לפרסם רק
שדבריו נגד הש"ע. חסלו! אין להאריך בפלפולים נגדו.
חייבים לפרסם דברים אלו פרסום גדול. ובעוה"ר דברים
אלו לא נתפרסמו כל הצורך. עדיין נמצאים אלו האומרים,
המסלטים עם עירוב כשר תיקנו בהסכמת גדולי ישראל שליט"א
מחללי שבת ח"ו.
אם כל בשולחן ערוך כתב היפך מזה. ונכתב ברוח
הקודש. ונתקבלו דבריו ה' מאות שנים להלכה.
כתבת ואת נפשי הצלתי. הי"ת ירחם על עמו הנבחר.
דברי המצפה לישועה בכלל ובפרט.

מנחם
י"א י"ט תמוז ה'תשנ"א
זיוזקטאו